

NATO POSLE BUKUREŠTA

Pomoć Avganistanu, konsolidacija Evrope, jačanje partnerstva, suočavanje sa novim izazovima

Samit u Bukureštu koji se održao od 2. do 4. aprila 2008. god. predstavlja najveći NATO samit do sada održan. Prisustvovalo je preko 60. zemalja, kao i visoki predstavnici mnogih vodećih institucija, uključujući generalnog sekretara UN-a i predsjednika Evropske komisije. Samit je potvrdio odlučnost Alijanse da blisko sarađuje sa međunarodnom zajednicom na rješavanju bezbjedonosnih izazova 21. vijeka, kao i njen jedinstveni doprinos u promovisanju bezbjednosti i stabilnosti promjenjivog strateškog okruženja.

U Bukureštu, predsjednici država i vlada NATO-a su naglasili Alijansinu dugoročnu posvećenost Avganistanu kao i značaj bliske saradnje sa svim zemljama i međunarodnim organizacijama koje podržavaju ostvareni napredak. Afirmišući NATO politiku otvorenih vrata i posvećenost učvršćivanju bezbjednosti i stabilnosti u Evropi, pozvali su Albaniju i Hrvatsku da započnu pristupne pregovore i saglasili se da će Ukrajina i Gruzija jednoga dana postati članice NATO-a. Predsjednici država i vlada Alijanse su takođe naglasili posvećenost NATO-a misiji KFOR-a na Kosovu i njegovoj misiji obuke u Iraku, kao i to da je Alijansa spremna da nastavi pružanje podrške Afričkoj Uniji u Sudanu i Somaliji. Dali su dalji podsticaj trenutnim naporima transformisanja Alijanse u skladu sa operativnim zahtjevima i narastajućim bezbjedonosnim prijetnjama, uključujući i izdavanje zajedničke izjave o raketnoj odbrani. Takođe su održali i konstruktivan dijalog sa ruskim predsjednikom na temu kako da Alijansa i Rusija sarađuju na rješavanju bezbjedonosnih izazova.

Pomoć Avganistanu

Predsjednici država i vlada Alijanse su naglasili u Bukureštu da je Evro-atlanska i šira međunarodna bezbjednost tijesno povezana sa budućnošću Avganistana, kao mirnodopske, demokratske države, koja poštuje ljudska prava i oslobođena je prijetnje od terorizma. Zbog toga, Međunarodne bezbjedonosne snage (ISAF), pod mandatom UN-a, ostaju najveći prioritet NATO-a. Zabilježen je značajan napredak od kada je NATO preuzeo komandu nad ISAF misijom u avgustu 2003. godine, ali prisutne su i mnoge prijetnje za Vladu Avganistana, NATO i ostatalu međunarodnu zajednicu.

Alijansa se dugo zalagala za „sveobuhvatan pristup“ Avganistanu i drugim bezbjedonosnim izazovima koji zahtijevaju zajedničke civilne i vojne napore. U Bukureštu je ovaj „sveobuhvatni pristup“ potvrđen na djelu. Na specijalnom sastanku posvećenom Avganistanu, kojem su pored saveznika prisustvovali i predstavnici partnerskih država u ISAF-u, predsjednik Avganistana, generalni sekretar UN-a, predsjednik Evropske komisije, visoki predstavnik EU, direktor Svjetske banke i pomoćnik ministra inostranih poslova Japana. Sastanak je označio početak nove etape u angažovanju međunarodne zajednice, gdje se pretežno vojni napor obezbjeđivanju bezbjednosti i stabilnost pomjera prema jednom pristupu sa snažnijim naglaskom na civilno-vođenim naporima obnove i avganistanskoj upravi.

Države koje su opredijelile vojne trupe za ISAF su se složile oko strateške vizije Avganistana, koja ima četiri vodeća, ključna principa:

- čvrsta i zajednička dugoročna posvećenost;
- podrška za unapređenje avganistanske uprave i odgovornosti;
- sveobuhvatan pristup od strane međunarodne zajednice, kroz zajedničke civilne i vojne napore; i
- poboljšana saradnja i angažovanje avganistanskih susjeda, naročito Pakistana.

Nadalje, ISAF države su takođe usvojile sveobuhvatan političko-vojni strateški plan za Avganistan koji postavlja jasne i realistične pokazatelje, koji omogućavaju fokusiraniji napor i objektivnu evaluaciju ostvarenog progressa. Plan takođe pruža smjernice kako bi se efikasnije sarađivalo sa avganistanskom Vladom i ostalim međunarodnim organizacijama. Konačno, brojni saveznici i partneri su najavili opredjeljivanje dodatnih vojnih snaga za ISAF kao i druge vidove podrške.

Konsolidacija Evrope

Samit u Bukureštu je naglasio kontinuiranu i snažnu posvećenost NATO-a da pomogne u stvaranju Evrope koja je cjelovita, slobodna i mirna. Albanija i Hrvatska su pozvane da otpočnu pristupne razgovore. Cilj je da Pristupni protokoli budu potpisani do kraja jula 2008. godine, i da se završi proces ratifikacije bez odlaganja. Samit je potvrdio da vrata NATO-a ostaju otvorena za druge evropske demokratije koje su spremne i sposobne da preuzmu odgovornost za članstvo.

Kao Albanija i Hrvatska, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija* učestvuje u Akcionom planu za članstvo (MAP) NATO-a već više godina, kako bi se pripremila za moguće članstvo. Saveznici su se složili da će zemlja biti pozvana da se pridruži NATO-u čim pregovori oko imena te države omoguće pronalaženje obostrano prihvatljivog rješenja.

Gruzija i Ukrajina učestvuju u Intenzivnom dijalogu sa NATO-m, koji se odnosi na njihove aspiracije za članstvo i povezane reforme. Saveznički lideri su se saglasili da će ove dvije zemlje postati članice NATO-a i da će Alijansa intenzivno sarađivati sa obje zemlje na rješavanju preostalih pitanja koja se tiču njihovih molbi za pristupanje procesu MAP-a. Ministri inostranih poslova NATO-a će napraviti prvu procjenu individualnog napretka ove dvije države u decembru 2008. godine.

Kao odgovor na Evro-atlanske težnje i reformske napore Bosne i Hercegovine i Crne Gore, ove dvije zemlje su takođe pozvane da otpočnu Intezivni dijalog, bez prejudiciranja eventualne buduće odluke Alijanse. Saveznici su takođe potvrdili njihovu spremnost da unaprijede saradnju sa Srbijom, posebno kroz razvoj Individualnog partnerskog akcionog plana (IPAP) i razmatranje Intezivnog dijaloga nakon upućenog zahtjeva Srbije.

Predsjednici država i vlada Alijanse su potvrdili svoju posvećenost stabilnosti Balkana i ponovili da će snažne NATO vođene kosovske snage (KFOR), koje su raspoređene u junu 1999. godine, ostati na Kosovu na osnovu Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN-a 1244. NATO i KFOR će nastaviti saradnju sa vlastima i sa Ujedinjenim nacijama, Evropskom unijom i drugim međunarodnim činiocima koji podržavaju razvoj stabilnog, demokratskog, multi-etničkog i mirnog Kosova.

** Turska je priznala Republiku Makedoniju njenim ustavnim imenom.*

Partneri NATO-a imaju veliki uticaj na način rada i funkcionisanja Saveza danas. Uređenje savezničkog partnerstva uključuje i Evro-atlanski partnerski savjet (EAPC), posebne odnose sa Rusijom i Ukrajinom; Mediteranski dijalog sa sedam zemalja u sjevernoj Africi i na Bliskom istoku; Istambulsku inicijativu za saradnju usmjerenu na zalivski region; i manje formalne bilateralne odnose sa zemljama partnerima širom zemaljske kugle. U Bukureštu su saveznici naglasili njihov trajni interes za angažovanje partnera u misijama i operacijama, kao i prilagođenom dijalogu i saradnji u skladu sa njihovim posebnim interesovanjima i potrebama.

Na neformalnom radnom ručku, predsjednici država i vlada EAPC-a su pozdravili odluku Malte da se vrati u Partnerstvo za mir (PzM) i da se pridruži EAPC-u. (Malta se pridružila programu PzM u aprilu 1995. godine, ali je otkazala učešće oktobra 1996. godine).

Na sastanku Komisije NATO-Ukrajina (NUC), ukrajinski predsjednik se zahvalio Alijansi na „jasnom znaku“ koji je dat u odnosu na budućnost ukrajinskih odnosa sa NATO-om i postignutoj saglasnosti da će ta država postati članica NATO-a. Predsjednici država i vlada Alijanse su pozdravili ukrajinski napredak u reformi sektora odbrane i bezbjednosti i pohvalili njen značajan doprinos NATO vođenim operacijama i misijama.

Predsjednici zemalja i vlada Alijanse su se susreli sa ruskim predsjednikom na sastanku Savjeta NATO-Rusija (NRC), prvom tog nivoa od kad je Savjet osnovan u maju 2002. godine. Lideri NRC-a su se saglasili da je od strateške važnosti partnerstvo NATO-Rusija i podvukli značaj NRC-a kao foruma za otvoreni politički dijalog, uključujući i pitanja oko kojih ne postoji saglasnost Alijanse i Rusije. Prije NRC sastanka, NATO i Rusija su potpisali sporazum koji olakšava tranzit kroz rusku teritoriju ne-vojne opreme namijenjena ISAF-u.

Saveznici su pozvali na dalju saradnju NATO-a i Ujedinjenih nacija u održavanju međunarodnog mira i bezbjednosti i naglasili značaj efektivne i efikasne koordinacije ove dvije organizacije. Takođe su naglasili njihovu riješenost da poboljšaju NATO-EU strateško partnerstvo, koje pokriva širok spektar obostrano značajnih pitanja i ima sve veći značaj u Avganistanu i na Kosovu. Lideri Alijanse su ponovili da će „jača EU dodatno doprinijeti našoj zajedničkoj bezbjednosti“.

Suočavanje sa novim izazovima

U Bukureštu, lideri Alijanse su naglasili neophodnost da NATO nastavi da sprovodi svoje operativne obaveze i izvršava puni opseg svojih misija, dajući dalji podstrek i smjernice za trenutnu transformaciju NATO snaga i odbrambenih sposobnosti. Takođe su naglasili potrebu da prilagode organizaciju i procese u NATO komandama i zadužili NATO generalnog sekretara da shodno tome razvije odgovarajuće predloge do narednog samita 2009. godine.

Postignut je širok konsenzus na samitu u Bukureštu da, pored odgovara na trenutne potrebe, naročito u odnosu na NATO misije i operacije, Alijansa mora biti pripremljena za nove nekonvencionalne izazove, kao što je: širenje oružja za masovno uništenje, sajber napadi ili prekid u snabdijevanju energijom.

Lideri Alijanse su prepoznali da će planirano instaliranje američkog protiv-raketnog odbrambenog postrojenja u Evropi pomoći da se zaštite saveznici i saglasili se da bi ono moglo postati integralni dio budućeg, šireg NATO sistema za odbranu od raketnih napada. Opcije za sveobuhvatni protiv-raketni sistem odbrane, koji bi pokrivao cijelu teritoriju saveznika, a koja do sada nije pokrivena od američkog sistema, će biti razmotrene na narednom NATO samitu 2009. godine. Podstičući Rusiju da iskoristi ponudu Amerike za saradnju

na raketnoj odbrani, iskazana je spremnost da se istraži moguće povezivanje američkih, NATO i ruskih raketnih odbrambenih sistema u dogledno vrijeme.

Saveznici su odobrili politiku sajber odbrane naglašavajući neophodnost NATO-a i država da zaštite ključne informacione sisteme: razmjenjuju iskustva; i stvaraju sposobnosti da pruže pomoć državama članicama, nakon upućenog zahtjeva, da se suzbije sajber napad. Podržan je nastavak razvoja sajber odbrambenih sposobnosti i jačanje veza između NATO-a i državnih vlasti u ovoj oblasti.

Lideri Alijanse su prihvatili izvještaj o ulozi NATO-a u oblasti energetske bezbjednosti, koji identifikuje vodeće principe, opcije i preporuke za dalje djelovanje prije svega u pet ključnih područja gdje NATO može da pruži značajan doprinos: informacije i razmjena obavještajnih podataka; projektovanje stabilnosti; poboljšanje međunarodne i regionalne saradnje; podrška u upravljanju posljedicama i podrška zaštiti kritičnih infrastruktura. Napredak će biti razmotren na samitu 2009. godine.

Nakon Bukurešta

Lideri Alijanse su se saglasili da se opet sastanu u Strazburu, Francuska, i Kehl, Njemačka, sledeće godine da bi proslavili 60-tu godišnjicu NATO-a. Samit će biti prilika da se razmotri NATO transformacija i dalje artikulise i ojača vizija Alijanse i njene uloge u susretanju sa narastajućim izazovima 21. vijeka. Dogovoreno je da Deklaracija o bezbjednosti Alijanse bude pripremljena za usvajanje na samitu 2009. godine i da se i na taj način pripremi teren za ovaj važni zadatak.

**NATO Public Diplomacy Division /
Division Diplomatie publique de l'OTAN
1110 Brussels / 1110 Bruxelles
Belgium / Belgique
natodoc@hq.nato.int
www.nato.int**